

“TÜSİAD-Brookings Enstitüsü Konferansı

“Küreselleşmeye Karşı Korumacı ve Popülist Eğilimler” Konuşması

Erol Bilecik- TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı

25 Mayıs 2017, İstanbul

Sayın Başkan Yardımcısı Jones, Değerli Konuklar,

Brookings Enstitüsü ile ortak düzenlediğimiz konferansa hoş geldiniz.

2015'te dünyanın en iyi düşünce kuruluşu seçilen Washington merkezli Brookings Enstitüsü ile yürüttüğümüz Türkiye Programı'nın onuncu yılındayız. 2013 itibarıyla TÜSİAD kıdemli araştırmacısı Prof. Kemal Kirişçi'nin koordinasyonunda devam eden programımız, zengin içerikli konferans ve yayınları ile karar alıcılar ve kamuoyu nezdinde büyük ilgi görüyor.

Çalışma konularımız, dünyanın ve Türkiye'nin gündemine göre iki kuruluşun ortak öncelikleri doğrultusunda belirleniyor. İstanbul'daki faaliyetlerimiz bunun bir parçasıdır. Geçtiğimiz yıllarda Orta Doğu, ABD dış politikası ve Türkiye'ye etkileri, Türkiye-AB ilişkileri, Rusya'nın konumu, küresel liberal düzen, transatlantik ilişkiler ve ABD başkanlık seçimlerinin küresel ve bölgesel etkileri konularını ele aldık.

Bugünkü konumuz ise dünya gündeminin öncelikli maddeleri haline gelen ve Türkiye dahil birçok ülkeyi girdap gibi içine çeken ortak sorunlar: Popülizm ve Korumacılık.

Dünyanın bildiğimiz ekonomik, sosyal, siyasal yapısı alt üst oluyor. Çok taraflılığa dayalı küresel liberal düzen 11 Eylül saldırıları sonrasında jeopolitik yönden sarsılmaya başladı. 2008 küresel krizi sonrasında ise benzer bir sarsıntı Batı'da ekonomik yönde ortaya çıktı. Bu sorunlarla ilgili olarak, yapısal etkenlerin çözümü yerine geçici tedbirlerle vakit kaybedildi. Kalıcı çözümlerin ötelenmesi, Soğuk Savaş sonrası liberal demokrasilerin zaferiyle gelişen iyimserliği ortadan kaldırdı.

Hem İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD merkezli jeopolitik istikrar ve dengesinin, hem de Soğuk Savaş sonrasında iyimserliğinin gerilediği küresel bir belirsizlik dönemindeyiz:

Özellikle Batı dünyasında yaşanan ama sadece Batı ile sınırlı olmayan bu durumu “Büyük Gerileme” (Great Regression) olarak adlandıranlar var. Yeni dönemin sorunlarına çözüm üretemeyen merkez sağ-sol dengesine dayalı ana akım siyaset geriliyor. Demokrasiler temsil krizi yaşıyor. Zaten ekonomik ve kültürel kimlik yönünden ayrılmış toplumlarda, kutuplaşmayı tetikleyen popülist anlayış benimseniyor. Popülist akımların iktidara gelemedikleri yerlerde de ülke gündemini belirlediği durumları görebiliyoruz. Merkez partilerin popülistleri “yatıştırmak” için bu mesajları ılımanlaştırarak sahiplenmeleri ise kendi tabanlarında memnuniyetsizlik ve tepki yaratıyor.

Siyasette çıkar ve güç merkezli, al-ver ilişkisine dayalı pazarlıkçı bir yaklaşım doğuyor. Bu yeni yaklaşım, evrensel demokratik değerlerin ve normlara dayalı sistemlerin önüne geçiyor. Asılsız

haberler objektif gerçeklerin önüne geçiyor, çoğulcu demokrasinin kural ve kurumlarının içi boşaltılıyor ve küresel ticareti normlarla düzenleyen çok-tarafli anlaşmalar rafa kaldırılıyor.

Bir tarafta ekonomide sosyal sorunlara duyarsız, kemer sıkma odaklı teknokratik yaklaşımlar var. Diğer tarafta siyasette özgürlüklere duyarsız illiberal popülist tepkiler var. Bu iki makro etken arasında sıkışmış durumdayız. Aslında sorunun özünde ekonomilerin küreselleşen yapısıyla, siyasetin ulusal ve yerel yapıları arasındaki uyumsuzluk yatıyor. Küresel sorunlara küresel çapta çözümler bulmak zorundayız. Siyasetin de bu dönemin gereklerine uyarlanması gerek.

Küreselleşen ve dijitalleşen ekonomilerin refah yaratma kapasitesinin normal şartlarda sorunsuz işlediğini varsayalım... Ancak; kriz dönemlerinde sistemden yeterince yararlanamayanlar için telafi ve güvence mekanizmalarına gerek duyuluyor. Günümüzde artan göç, sosyal uyum ve bütünleşme sorunları bu ihtiyacı açıkça ortaya koyuyor. Bu alandaki zaafı tepki olarak popülist yönde ("karşı hareket"e) yol açıyor.

Bugün eminim çok değerli konuklarımız bize ABD konusunda Trump'ın bu yeni yönetimi ve AB içerisinde yenilenen yapı hakkında bizlere bilgi verecekler. Bu çerçevede "Popülistler AB'yi ortak sorunların kaynağı olarak göstererek, AB'yi dağıtmak, bunu başaramıyorlarsa içe dönük ve dışa kapalı "Kale Avrupası" modelini öne çıkararak etkisizleştirmek istiyorlar görüşünü" beraber tartışıyor olacağız.

Küresel yatırımları küresel normlarla, ekonomik rekabet gücünü sosyal refahla, büyümeyi istihdamla, esnekliği güvencelerle, dijital dönüşümü yüksek insani ve sosyal standartlarla birlikte düşünmek ve geleceğimizi buna göre kurgulamak zorundayız. Özetle, insanlığın ve demokrasinin küreselleşmesiyle, küreselleşmenin insanileştirilmesinin ve demokratikleştirilmesinin bir arada yürümesi gerek.

ABD Eski Başkanı Obama'nın veda konuşmasında çok önemli bir vurgusu vardı: "Demokrasimizi ne zaman çantada keklik görürsek, o zaman tehdit altındadır" (our democracy is threatened whenever we take it for granted). Sosyal ayrışmayı uyum yönünde aşacak çözüm elbirliğiyle sağlanmadığı takdirde, temel hak ve özgürlüklerimiz mevcut kaygan zeminde sonsuza dek güvence altında kalamayabilir. Bu nedenle; yüzyılların birikimiyle oluşmuş demokratik sistemlerin üzerine 21. Yüzyılın gereklerine uygun yeni şeyler katmak zorundayız.

Tüm bu gelişmeler doğrultusunda, iş dünyasının odağının ekonomik konularla sınırlı kalması, içinde yaşadığımız bu çağda anlamlı ve mümkün değil. Tam da bu noktada, TÜSİAD'ın üyesi olduğu Avrupa İş Dünyası Konfederasyonu BusinessEurope'un popülizme karşı bir platform oluşturduğunu sizlerle paylaşmak isterim.

Değerli konuk konuşmacılarımız Sn. Evren Balta, Sn. Osman Ulagay, Sn.Yunus Sözen'in yazılarında bugün itibarıyla aşmamız gereken ikilemleri farklı açılardan gayet iyi özetlediklerine şahit olduk. Kendilerinin ve ABD'den katılan konuklarımızın katkılarıyla bugünkü tartışmaların bizlere yeni ufuklar açacağına inancım tam.

Hepinize teşekkür ederim.